

NE DOPINGU

SLUŽBENO GLASILO HRVATSKOG ZAVODA ZA JAVNO ZDRAVSTVO • GODINA 2022 • BROJ 81 • SIJEČANJ / VELJAČA 2022.

HRVATSKO **NE!**DOPINGU

Doping, kao kontaminator sporta ima dugu povijest, a vrlo često je i puno ispred razine na kojoj se nalaze antidopinški testovi. Nije moguće otkriti svaku uzetu tvar. Ne postoji toliko suptilnih analitičkih testova. Iz tog razloga uzorci se čuvaju deset godina. Za mnoge najpoznatije slučajeve saznalo se naknadno, retestiranjem B uzoraka.

“Doping u sportu za apsolutnu je osudu, no očito su mnogi od sportaša spremni za uspjeh prijeći preko svega, čak i onog puno važnijeg od sporta – života”, razmišljanje je studenta novinarstva Veleučilišta Vern s kojim smo već godinama u suradnji u sklopu kolegija Sportsko novinarstvo.

Doping, kao kontaminator sporta ima dugu povijest, a vrlo često je i puno ispred razine na kojoj se nalaze antidopinški testovi. Nije moguće otkriti svaku uzetu tvar. Ne postoji toliko suptilnih analitičkih testova. Iz tog razloga uzorci se čuvaju deset godina. Za mnoge najpoznatije slučajeve saznalo se naknadno, retestiranjem B uzoraka.

“Što se to dogodilo na Olimpijskim igrama u Londonu i Sočiju”, glasno se pita povjesničar Olimpijskih igara Mallon: “Testovi koji su služili za otkrivanje tvari za poboljšanje izvedbe nisu bili toliko osjetljivi. Nakon Londona razvili su se puno osjetljiviji testovi. Sportaši, unatoč saznanju da postoje posebno osjetljivi testovi, i dalje znaju da mogu uzeti određenu količinu tvari, bez da budu otkriveni.”

I upravo tu ‘leži’ problem – uvijek su pristalice dopinga korak ispred nas.

Mallon pojašnjava da ‘tekuća’ Operacija LIMS, koja označava “sustav upravljanja laboratorijskim podacima”, još uvijek “procjenjuje otkrića iz Londona i Sočija, stoga je za očekivati još neugodnih iznenađenja.”

Trenutni rat u Ukrajini stavlja Olimpijski pokret u dilemu. Dok bi sportaši iz Rusije i Bjelorusije mogli sudjelovati u sportskim događajima, mnogi sportaši iz Ukrajine su u tome spriječeni zbog napada na njihovu zemlju. Ovo je dilema koja se ne može riješiti. Stoga je IO MOO-a pažljivo razmotrio situaciju i donio sljedeću odluku:

Kako bi se zaštitio integritet globalnih sportskih natjecanja i radi sigurnosti svih sudionika, IO MOO-a preporučuje međunarodnim sportskim savezima i organizatorima sportskih događaja da ne pozivaju ili dopuštaju sudjelovanje ruskih i bjeloruskih sportaša i dužnosnika na međunarodnim natjecanjima.

Olimpijski pokret ujedinjen je u svojoj misiji pridonosa miru kroz sport i ujedinjavanju svijeta u mirnom natjecanju izvan svih političkih sporova. Olimpijske igre, Paraolimpijske igre, Svjetska prvenstva te brojni drugi sportski događaji ujedinjuju sportaše zemalja koje su u sukobima, a ponekad i u ratu. Istodobno, Olimpijski pokret je ujedinjen u osjećaju pravde da ne kažnjava sportaše za odluke svoje vlade ako u njima aktivno ne sudjeluju. „Zalažemo se za pošteno natjecanje za sve bez ikakve diskriminacije“.

Ima li dopinga u najjačim europskim nogometnim ligama?

Edukacija mnogo znači za čist sport. Upravo je to disciplina na kojoj treba najviše raditi.

O svemu navedenom čitajte u novom izdanju magazina NE!DOPINGU.

POGLED NA DOPING U SPORTU
STRANICA 4

MALOLJETNA KAMILA VALIEVA
STRANICA 5

OI U LONDONU NA VRHU PO BROJU DOPINGIRANIH SPORTAŠA
STRANICA 6

PROVJERITE STATUS PROIZVODA
STRANICA 8

DAJTE ŠANSU MIRU!
STRANICA 9

PUTIN TVRDI DA SU PRINCIPI SPORTA “NARUŠENI”
STRANICA 10

SVRGNUTA ‘KRALJICA SPORTOVA’
STRANICA 12

KLJUČNA PODRUČJA RANJIVOSTI SPORTAŠA NA DOPING
STRANICA 14

Vesna Barišić
Glavna urednica

IMPRESSUM

NE!DOPINGU
Službeno glasilo Hrvatskog zavoda
za javno zdravstvo

BROJ 81
siječanj / veljača 2022.
ODGOVORNA OSOBA:
Zdravko Lovrić, dipl.ing.
sveučilišni magistar toksikologije

GLAVNA UREDNICA:
Vesna Barišić
NOVINAR:
Vesna Barišić

LEKTURA:
Vesna Barišić
OBLIKOVANJE I PRIJELOM:
Kerschhoffset d.o.o.

FOTOGRAFIJE:
Privatna arhiva HZJZ
NAKLADNIK:
HZJZ

„Doping in sports is absolutely reprehensible. However, many athletes are apparently willing to step over anything for success, even on that which is much more important than sports – life“. This is the opinion of a journalism student from Vern community college, who for several years has been our collaborator in the Sports Journalism study course.

Doping as a contaminator of sports has a long history. It is often way ahead of the anti-doping tests. Not every ingested substance can be detected as there are not enough sensitive analytical tests. This is why the samples are stored for ten years. Many famous cases were discovered retroactively through re-testing of the B samples.

“What happened in London and Sochi“, Olympic historian Bill Mallon said: “the tests for performance enhancing drugs that they used to use weren’t very sensitive. And after London they developed much more sensitive tests.“ Despite being aware of how sensitive the tests are, the athletes still know that they could take ‘x’ amount and get away with it.

This is exactly the root of the problem – doping supporters are always one step ahead of us.

Mallon said the ongoing Operation LIMS, which stands for “Laboratory Information Management Systems“, is still “evaluating all the findings they got from London and Sochi. That’s why there’s more to come.“

The current war in Ukraine puts the Olympic Movement in a dilemma. While athletes from Russia and Belarus would be able to continue to participate in sports events, many athletes from Ukraine are prevented from doing so because of the attack on their country. This is a dilemma which cannot be solved. The IOC EB has therefore carefully considered the situation and issued the following resolution:

In order to protect the integrity of global sports competitions and for the safety of all the participants, the IOC EB recommends that International Sports Federations and sports event organisers not invite or allow the participation of Russian and Belarusian athletes and officials in international competitions.

The Olympic Movement is united in its mission to contribute to peace through sport and to unite the world in peaceful competition beyond all political disputes. The Olympic Games, the Paralympic Games, World Championships and World Cups and many other sports events unite athletes of countries which are in confrontation and sometimes even war. At the same time, the Olympic Movement is united in its sense of fairness not to punish athletes for the decisions of their government if they are not actively participating in them. “We are committed to fair competitions for everybody without any discrimination.“

Is doping present in top European football leagues?

Education is very important for clean sports, and this is why this discipline requires most engagement.

You can read on all of the above in the latest issue of NE!DOPINGU magazine.

Doping as a contaminator of sports has a long history. It is often way ahead of the anti-doping tests. Not every ingested substance can be detected as there are not enough sensitive analytical tests. This is why the samples are stored for ten years. Many famous cases were discovered retroactively through re-testing of the B samples.

Vesna Barišić
Editor-in-Chief

Pogled na **doping** u **sportu**

Doping u sportu za apsolutnu je osudu, no očito su mnogi od sportaša spremni za uspjeh prijeći preko svega, čak i onog puno važnijeg od sporta – života.

Piše **Sven Tubak**

Još u ranoj fazi odrastanja osobe, u dječjoj dobi – razvija se kompetitivnost i želja za natjecanjem. Iako se u tom razvojnem vremenu to možda toliko i ne primjećuje, neki su jednostavno snažniji, ambiciozniji pa i uporniji. U tom periodu još dječja igra razvija razne kompetencije, a djeci, koja tada još nisu toga ni svjesna, sport ne znači ništa drugo nego puko nabijanje lopte i provođenje vremena s prijateljima. Ipak, s odrastanjem i igra u parku dobiva određenu težinu.

Prve ljubavi prema sportu razvijaju se u tim najranijim periodima, a upis u prve klubove i susret s prvim kompetitivnim odnosno natjecateljskim sportom za one koji odskaču od

drugih – prva je stepenica s kojom se susreću u sportu.

Razvoj sportaša kreće vrlo rano, a oni talentirani brzo shvaćaju da je sport mnogo više od same aktivnosti. Sport znači posvećenost, odricanja, organizaciju, zdrav život i mnogo, mnogo drugih čimbenika. Stara izreka kaže da je talent samo mali djelić onoga što morate posjedovati, a sve ostalo sazdan je u radu. I upravo baš sami sportaši znaju koliki su put prošli od jednostavnog, nevinog bavljenja dječjom aktivnošću, do sitnih koraka u nekim osnovnoškolskim danima do prvih istaknutijih uspjeha u svom području, pogotovo ako se radi o nacionalnoj razini.

Vrhunski sport zahtijeva vrhunac svega što znamo o onome što pojedinca čini uspješnim. Njegova želja, posvećenost, rad, odnosno treninzi, stanje uma, odgovornost – sve mora biti na vrhunskom nivou. Često možemo čuti kako se mladi sportaši u nekom tinejdžerskom razdoblju odriču svega što mnogi od nas uzimaju zdravo za gotovo ne bi li ostvarili uspjeh. Naravno da takav uspjeh ima određenu težinu. Težinu kakve je svjestan jedino ranije spomenuti pojedinac. Da bi se dospjelo na vrhunski svjetski nivo potrebno je biti okružen pravim ljudima, a u glavi biti – pobjednik. Kod takvih umova svaki je poraz pljuska koja zasigurno zaboli, ali vas gura dalje.

IZDRŽLJIVOST, ALI I DOPING

Vrhunski sport danas više nego ikada zahtijeva puni paket svega što jedan sportaš uopće može zamisliti. Nažalost, često ni sve to nije dovoljno. Konkurencija je nešto s čime se sportaši upoznaju vrlo rano, no u profesionalnom sportu ona zna biti i nepoštena. Neki sportaši u nekim fazama karijere posežu za nedopuštenim tvarima – dopingom, a ova pošast često i ne biva otkrivena. Sportaši su redovno testirani, pripreme za vrhunska natjecanja vrlo su detaljna i iscrpna, a unatoč tomu što sportaš daje sve od sebe – uvijek može postojati netko bolji. No ponekad, taj netko bolji koristi tvar koja mu u finalnim sekundama daje dodatnu dozu snage, izdržljivosti, brzine. Doping je već desetljećima prisutan u sportu, a vrlo često je i puno ispred razine na kojoj se nalaze antidopingovski testovi. Nije moguće otkriti svaku uzetu

OBILJEŽAVANJE PLAY TRUE DAY-A

WADA je 2014. godine pozvala sportaše, nacionalne i regionalne antidopingške organizacije, sportske saveze, vlade, organizatore velikih događaja i sve druge dionike protiv dopinga širom svijeta da se pridruže kampanji Agencije na društvenim mrežama kako bi proslavili 'Play True Day' -- dan koji je tradicionalno posvećen podizanju svijesti o važnosti čistog sporta kod sportaša i javnosti. Inspiracija za Play True Day proizlazi iz obrazovne konferencije koju je 2013. organizirala WADA i na kojoj je sudjelovalo 17 južnoameričkih zemalja. Dok je događaj započeo kao mala južnoamerička inicijativa, prošle je godine kampanja na društvenim mrežama dosegla preko 87 milijuna ljudi diljem svijeta.

Svake godine ovaj Dan nosi istu poruku. Posvećen je *fair play-u*, etičnosti, moralu, prijateljstvu, zajedništvu, zdravom sportskom suparništvu. Hrvatska tradicionalno daje svoj doprinos ovom važnom sportskom danu – 'Duh sporta' je slavije ljudskog duha, tijela i uma. Ono što se osobito promovira kroz taj Dan jesu zajedništvo i solidarnost kroz ideju čistog sporta.

Pierre de Coubertin, (1863-1937), francuski pedagog, historičar i sportski ideolog, smatrao je sport odgojnim sredstvom; sport po Coubertinu pridonosi održavanju i razvijanju dobrih odnosa među svim narodima svijeta. (V.B)

tvar. Ne postoji toliko suptilnih analitičkih testova. Iz tog razloga uzorci se čuvaju deset godina. Za mnoge najpoznatije slučajeve saznalo se naknadno, retestiranjem B uzoraka.

Kraljica sportova – atletika, oduvijek je plijenila svojom atraktivnošću. Atletičari koji su iz godine u godinu pomicali granice mogućeg, do rezultata su došli velikim odricanjima, a ponekad i primjenom 'dopinga'. Bilo da je riječ o sprinterima i njihovoj snazi i eksplozivnosti ili pak dugoprugašima i njihovoj izdržljivosti, život su podredili svom uspjehu. Toliki napori su nama, običnim laicima, teško zamislivi.

Dopinga ima apsolutno svugdje. Bilo da je riječ o biciklizmu, boksu, košarci, američkom nogometu i vjerojatno svakom drugom sportu na svijetu. No, gdje je granica u kojoj sportaš odluči kako mu je baš doping potreban ne bi li ostvario svoje dječje snove? Koji je to trenutak kada se moral gubi, kada se protivničkog sportaša doživljava neprijateljem?

Istraživanja pokazuju kako bi više od 95 posto sportaša uzelo doping kako bi došli do svog cilja kada se za to ne bi saznalo. Taj postotak zvuči prilično šokantno u sportu gdje etičnost i pravda igraju, ili bi barem trebale igrati važnu ulogu. Znači li to jednostavno da su sportaši nepošteni? Ili ipak da je cijena koju su platili na putu do visokog stupnja tjelesne i psihičke spremne toliko velika da jednostavno pod bilo koju cijenu žele da njihovo ime ostane uklesano zlatnim slovima u statistikama sporta kojim se bave. Možda je ovo pitanje više za samu psihologiju pojedinca i njegove želje za uspjehom, no još više šokira podatak kako bi se više od 50 posto ljudi dopingiralo – čak i kada bi znalo da će naknadno od posljedica dopinga ranije okončati svoj život. Ogromnih 50 posto. Dakle, gotovo svaki drugi sportaš bio bi spreman na doping kako bi ostvario uspjeh neovisno o tome što će ga to koštati zdravlja, odnosno života. Broj je to koji, osim alarma za uzbunu, samo ukazuje na to koliko su sportaši spremni podrediti sve ono s početka teksta, pa i mnogo više od toga ne bi li uspjeli. Doping u sportu za apsolutnu je osudu, no očito su mnogi od njih spremni za uspjeh prijeći preko svega, čak i onog puno važnijeg od sporta – života.

Maloljetna Kamila Valieva

Piše **Vesna Barišić**

Ruski olimpijski odbor ponovno kliže na tankom ledu nakon dopinškog skandala na Zimskim olimpijskim igrama 2022. u Pekingu. Povijest Rusije na Olimpijskim igrama je problematična. Sudjelujući prvo kao Rusko Carstvo, kasnije su se natjecali kao Sovjetski Savez, Ujedinjeni tim, Rusija i na kraju, nakon državnog dopinškog skandala otkrivenog 2017. u dokumentarcu *Icarus*, kao olimpijski sportaši iz Rusije na Zimskim olimpijskim igrama 2018. i kao Ruski olimpijski odbor (ROC) na posljednjim Zimskim olimpijskim igrama u Pekingu.

Vjerojatno najveća kontroverza Zimskih olimpijskih igara 2022. bila je istraga o dopingu pokrenuta protiv 15-godišnje Kamile Valieve, čiji je uzorak A, s testiranja obavljenog 25. prosinca 2021. bio pozitivan na zabranjenu tvar trimetazidin. Trenutno je među petero sportaša koji su bili pozitivni na zabranjene tvari na ovogodišnjim igrama. Tako se našla u društvu iranskog alpskog skijaša Hosseina Saveha Shemshakija, ukrajinske natjecateljice u bobu Lidiie Hunke i skijašice Valentyne Kaminske i nedavno otkrivene antidopinške prekršiteljice, španjolske umjetničke klizačice Laure Barquero.

NEOBIČNO OBJAŠNJENJE

ROC je branio svoju klizačicu, tvrdeći da su ti lijekovi – koji se također koriste za liječenje srčanih bolesti – ušli u njezin organski sustav u trenutku kada je podijelila čašu sa svojim djedom koji je uzimao takve lijekove. Mnogima je ova obrana bila smiješna.

Mnogi su kritizirali medije zbog oštrog postupanja prema 15-godišnjakinji. Kritike su upućene i njezinom sportskom stožeru koji

je odgovoran za ovu situaciju. Jedan pak korisnik Twittera oštro je napisao: "Ova cura nije "petnaestogodišnja draga", ova cura je varalica! Tvrdi da ni na koji način nije bila svjesna onoga što je „konzumirala“, a obrana uz spominjanje "djeda" je apsurdna, i to je čini lažjivicom i prevaranticom!"

Skandal je natjerao mnoge da preispitaju poziciju Rusije na Olimpijskim igrama nakon njihovih prethodnih dopinških skandala. Jedan korisnik Twittera bijesno je upitao: "Možemo li govoriti o tome koliko je odvratno da Rusija dopingira 15-godišnju djevojku kako bi od nje postala vrhunski izdržljiva sportašica".

Ako istraga zaključi da je prekršila antidopinška pravila, bit će diskvalificirana i u skladu s tim sankcionirana. No, ovdje je najveće pitanje etičnosti cijele situacije i krivnje za istu. Svu odgovornost stavljati na 15-godišnju djevojku koja je već pod velikim stresom, ni manje ni više od strane ruske Vlade, ne čini se ispravnim. Dapače, istraga bi se trebala obratiti nadležnim tijelima i trenerima Valieve, te dublje proučiti ljude koji su kontinuirano ugrožavali egzistenciju ruskih sportaša kroz dopinške programe.

Ruse se, izgleda, ne može ničim zaustaviti.

Istraga je i dalje u tijeku, a Međunarodni olimpijski odbor (MOO) navodi da kršenje antidopinških pravila još nije utvrđeno i da se Valieva može sankcionirati tek nakon valjanog postupka i završetka istrage.

ROC je u konačnici zauzeo deveto mjesto nakon završetka Olimpijskih igara 20. veljače, osvojivši ukupno 32 medalje, šest zlatnih, 12 srebrnih i 14 brončanih.

OI u Londonu na vrhu po broju dopingiranih sportaša

Povjesničar Olimpijskih igara očekuje pozitivne dopinške testove i moguće oduzimanje medalja uslijed ponovnog testiranja uzoraka s Londonskih igara 2012. godine. Međutim, Bill Mallon ne očekuje mnogo retrogradno pozitivnih dopinških testova s nedavnih igara: "Sportaši znaju koliko su danas testovi osjetljivi i znaju da se više ne može puno toga sakriti"

Piše **Sol Kaić**

Ruska natjecateljica u brzom hodanju, Yelena Lashmanova, najnovija je sportašica s Londonskih igara 2012. kojoj je oduzeta medalja zbog dopinga, ali povjesničar Bill Mallon smatra da neće biti posljednja.

"Još uvijek se provode retestiranja s Olimpijskih igara održanih u Londonu, stoga će ih biti još."

Lashmanova, pobjednica utrke na 20 kilometara u brzom hodanju na Olimpijskim igrama u Londonu 2012., vratila je zlatnu medalju u istoj disciplini na Svjetskom prvenstvu 2013. godine u Moskvi, prema podacima AIU-a.

U drugim antidopinškim vijestima, kazahstanski dizač utega Nijat Rahimov, osvajač zlatne medalje u kategoriji od 77 kg na Igrama u Riju 2016., dobio je suspenziju od 8 godina te mora vratiti medalju.

"Postaje sve teže pratiti te medalje", govori Mallon: "Stalno se sele i mijenjaju vlasnike."

Mallon i njegova suradnica, guru statistike Hillary Evans, održavaju bazu podataka sačinjenu od 498 slučajeva olimpijskih pozitivnih testova, s najstarijima još iz 1968. godine – s time da su to tek sportaši koji su otkriveni. Nisu uključena druga natjecanja ili testiranja izvan razdoblja natjecanja nepovezana s Igrama.

Baza podataka dostupna je javnosti. To je fascinantna studija varanja na Olimpijskim Igrama. (https://docs.google.com/spreadsheets/d/11-9BVAsgU_y8PcG3ksvUWY5abM5G_eGhg98NmJdyR3w/edit#gid=0)

Skoro trećina slučajeva – njih 153 – su s Londonskih igara 2012.

Mallon pojašnjava da 'tekuća' Operacija LIMS, koja označava "sustav upravljanja laboratorijskim podacima", još uvijek "procjenjuje otkrića iz Londona i Sočija, stoga je za očekivati još neugodnih iznenađenja."

Operacija je suradnja Svjetske antidopinške agencije (WADA-e) i Jedinice za integritet atletike (AIU-a).

Baza podataka sadrži 86 pozitivnih testova otkrivenih na Pekinškim igrama 2008. – većinom atletičari, njih 18 iz Rusije. 50 medalja je oduzeto, uključujući 9 zlatnih.

Na Vancouverkim igrama 2010. bila su tek četiri pozitivna nalaza. Broj takvih slučajeva rapidno je porastao na Londonskim igrama 2012. Od sveukupno 153 nalaza, od kojih 50 iz Rusije (uglavnom atletika), 39 medalja je vraćeno. Rusija je osvojila osam zlatnih medalja u disciplini atletike u Londonu, a uspjeli su zadržati tek dvije.

Dvije godine kasnije, u Sočiju, bilo je 28 pozitivnih testiranja, njih 18 iz Rusije zbog sustavnog dopingiranja potpomognutim državom. Sport je i dalje dijelom političke moći mnogih zemalja. Rusija prednjači!

Konačni broj slučajeva na OI u Riju 2016. bio je 28, s time da je, zbog antidopinških sankcija, samo jednom ruskom sportašu dopušteno natjecanje u atletici. Bilo je 11 dopinških sluča-

jeva u PyeongChangu 2018., 8 u Tokiju 2020. i pet u Pekingu 2022. (uključujući Kamilu Valievu, rusku klizačicu koja je imala pozitivan nalaz testiranja u prosincu.)

NEDOVOLJNO OSJETLJIVI TESTOVI

"Što se to dogodilo na Olimpijskim igrama u Londonu i Sočiju?", glasno se pita Mallon: "Testovi koji su služili za otkrivanje tvari za poboljšanje izvedbe nisu bili toliko osjetljivi. Nakon Londona razvili su se puno osjetljiviji testovi. Sportaši, unatoč saznanju da postoje posebno osjetljivi testovi, i dalje znaju da mogu uzeti određenu količinu tvari, bez da budu otkriveni."

Prema onome što pratimo i znamo, nismo veliki optimisti kada su u pitanju sportaši i doping – unatoč tome što su i oni sve svjesniji toga da se iz dana u dan radi na poboljšanju otkrivanja zabranjenih tvari. Naučili su samo to da moraju biti oprezniji.

"Rok zastare za ponovno testiranje uzoraka nakon natjecanja nekoć je bio osam godina, sada je 10 godina. Sve više tvari može se identificirati razvojem boljih metoda testiranja."

"Jedno mi se ne sviđa u cijeloj toj stvari – stalno pokušavaju produljiti zastaru," Mallon govori. "Smatram da to nije pošteno prema sportašima. Trebao bi postojati rok zastare – na kraju, nije to isto kao ubojstvo ili silovanje."

"10 godina obilježava vrijeme kada istraga može započeti, a istraga može trajati godi-

nama te je često popraćena žalbama. Zbog toga odluka o oduzimanju medalje može doći nakon desetljeća.

Mallon, jedan od osnivača mrežne stranice Olympedia, naglašava da se ne nalaze svi slučajevi u njegovoj bazi podataka zbog namjernog varanja. Objašnjava da su neki pozitivni testovi posljedica 'neobičnih dodataka prehrani', koji u sebi imaju tvari kojih sportaši nisu svjesni. Uistinu postoje ljudi koje su 'piknuli', a oni nisu znali da se dopingiraju, što je baš nezgodno za njih. (S tim se antidopinška zajednica ne može složiti zbog principa da je sportaš kriv uvijek onda kada se u njegovu uzorku otkrije zabranjena tvar. Ništa ga ne amnestira od odgovornosti, op.a.)

"Antidopinške regulacije su prihvaćene prije Olimpijskih igara 1968. godine. Prvo ime u bazi podataka je švedski natjecatelj modernog pentatlona, Hans-Gunnar Liljenwall. Bio je pozitivan na alkohol, što je depresiv, na Igrama u Mexico Cityju. Liljenwall je navodno popio dva

piva kako bi umirio živce prije streljačkog natjecanja. Njemu i njegovim timu oduzete su brončane medalje."

Četiri godine kasnije, u Muenchenu, od sedam pozitivnih testova, njih šest je sadržavalo stimulanse te jedan steroide.

Američki plivač Rick DeMont bio je pozitivan na efedrin, tvar u lijeku za astmu kojeg je morao koristiti. DeMont je prijavio svoje korištenje lijeka na odgovarajuć način, ali Olimpijski odbor SAD-a je pogriješio ne posavjetovajući se s Međunarodnim olimpijskim odborom. Iako ne svojom krivicom, DeMont je diskvalificiran i oduzeta mu je zlatna medalja.

Rusiji je oduzeto više od 40 medalja zbog dopinga, što je broj neusporediv s bilo kojom drugom državom i četverostruko viši od medalja na drugom i trećem mjestu po broju oduzetih medalja (Ukrajina i Bjelorusija, svaka po 11). To nije tablica medalja za pohvalu. To bi bila tablica za upornost u varanju!

Mnogi su se zalagali za da se Rusiji (nakon Tokija), zbog invazije na Ukrajinu, treba zabraniti sudjelovanje na Zimskim olimpijskim igrama, štoviše jer je invazija započeta tijekom razdoblja olimpijskog primirja.

Drugi smatraju da su dosadašnji dopinški rezultati dovoljan razlog da se Rusija udalji s Igara, a možda i onih Igara koje tek dolaze.

"U ovom trenutku, zbog nečega bi ih se trebalo izbaciti," govori Mallon. "To je kao da netko kaže: "Ne prelazi preko ove linije na tlu." Oni je prijeđu, a linija se pomiče sve dalje i dalje. Mislim da mora postojati trenutak kada se kaže: "Gotovo je, letiš."

Uzastopni dopinški prekršaji uvjerljiv su razlog za zabranu međunarodnih natjecanja. "Doping izravno utječe na sport. To je dio sportskih pravila, a ako ih iznova kršite, gubite pravo na sudjelovanje."

"Rusija", povjesničar nadodaje, "iznova krši pravila. Iz dana u dan ih se otkriva sve više."

Provjerite status proizvoda

Je li melatonin zabranjen u sportu? Nije zabranjen - sportaši smiju koristiti melatonin tako da za njega terapijsko izuzeće (TUE) nije potrebno, međutim ne možete sa sigurnošću znati što se nalazi u bočici.

Piše **Vesna Barišić**

Problemi sa spavanjem? Možda ste razmišljali o "pomagalima" za spavanje kao što je melatonin, ali za sportaše koji podliježu antidopinškim pravilima važno je ispitati dopušteni ili zabranjeni status tih proizvoda prije upotrebe.

Evo što sportaši trebaju znati o uobičajenom melatoninu za spavanje. Je li melatonin zabranjen u sportu? Nije zabranjen - sportaši smiju koristiti melatonin tako da za njega terapijsko izuzeće (TUE) nije potrebno. Samo (op.a.) uvijek morate imati na umu da je, primjerice, u SAD-u melatonin dostupan samo kao dodatak prehrani i da svi dodaci prehrani mogu nositi određeni rizik za sportaša. Na primjer, čak i ako koristite ono što je označeno kao melatoninski dodatak, ne možete sa sigurnošću znati što se nalazi u bočici. Jedna studija uspoređivala je količine melatonina navedene na etiketama trideset i jednog (31) proizvoda sa stvarnom utvrđenom količinom u istim proizvodima i otkrila da su stvarne utvrđene količine melatonina u proizvodima bile od 83% manje do 400% veće od količine navedene na etiketi proizvoda.

Ista studija je također otkrila ogromnu varijabilnost u količini melatonina u različitim serijama proizvoda. I dok USADA nije upoznata s bilo kakvim specifičnim izvješćima o kontaminaciji melatoninskih dodataka prehrani tvarima zabranjenim u sportu, uvijek postoji rizik od kontaminacije.

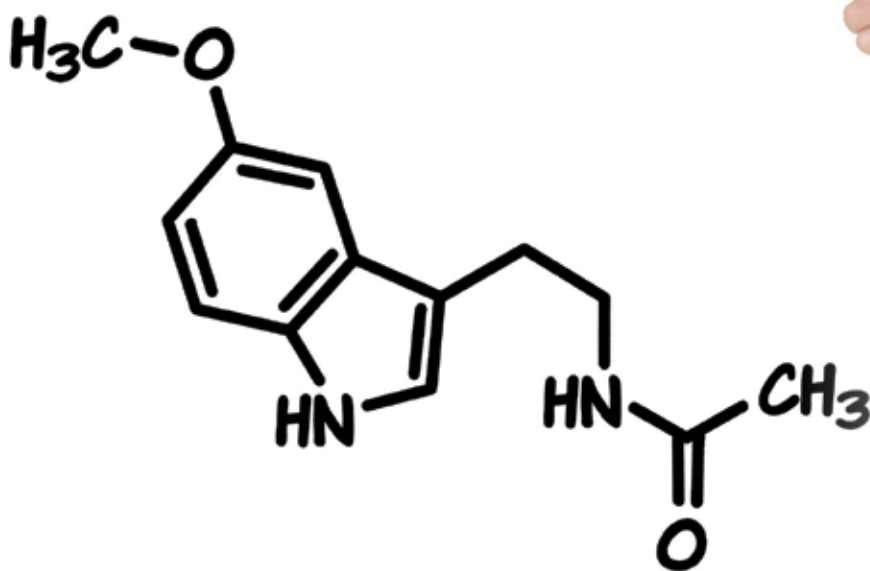
Što je melatonin? Melatonin je hormon koji je dobro poznat po svom učinku na san. Kod ljudi, tijelo sintetizira melatonin iz aminokiseline triptofana, koja se pretvara u serotonin (neurotransmitter), a zatim u melatonin. Temeljem navedenog, može se zaključiti da se stvaranje melatonina može regulirati i prehranom – više hrane bogate aminokiselinom triptofanom dovodi i do većeg stvaranja melatonina u tijelu. Mrežnica naših očiju sadrži neurone koji u mozak šalju informacije o količini ambijentalnog svjetla u okolišu. Pinealna žlijezda u mozgu tada oslobađa više ili manje melatonina ovisno o ovom svjetlosnom signalu, u biti obavještavajući ostatak tijela o dobu dana. Više melatonina se oslobađa u tami, a manje na svjetlu. Iako je melatonin poznat po svojoj ulozi pri usnivanju, njegova primarna

funkcija u svim organizmima (uključujući biljke i životinje) je antioksidativna - uklanjanje slobodnih radikala.

Za što se koristi melatonin? Melatonin najčešće koriste ljudi koji su u stresu, pate od nesаницe ili sindroma smjenskog rada i trebaju pomoć pri usnivanju. Neke studije ukazuju na to da pojedinci brže zaspu kada uzmu melatonin prije spavanja. U SAD-u se melatonin prodaje kao dodatak prehrani, no ne postoje lijekovi odobreni od strane Uprave za hranu i lijekove (FDA) koji sadrže melatonin.

Je li melatonin siguran? Prema klinici Mayo, melatonin je općenito siguran za kratkotrajnu upotrebu, ali ponekad može uzrokovati glavobolju, vrtoglavicu, mučninu i pospanost. Melatonin može stupiti u interakciju s drugim lijekovima, stoga je preporučljivo razgovarati s liječnikom prije uzimanja suplementa melatonina. Kako postoji malo istraživanja o dugotrajnoj primjeni melatonina, svakodnevna uporaba se ne preporučuje. Ako poremećaj spavanja potraje, preporučljivo je konzultirati se sa stručnjakom o problemu spavanja.

MELATONIN

Dajte šansu miru!

Olimpijski pokret je ujedinjen u osjećaju pravедnosti da ne kažnjava sportaše za odluke svoje vlade ako u njima aktivno ne sudjeluju. „Zalažemo se za pošteno natjecanje za sve bez ikakve diskriminacije“.

Piše **Vesna Barišić**

Izvršni odbor (IO) Međunarodnog olimpijskog odbora (MOO) ponovno je 1. ožujka raspravljao o problemu s kojim se Olimpijski pokret trenutno suočava nakon što su ruska vlada i vlada Bjelorusije prekršile olimpijsko primirje.

Olimpijski pokret ujedinjen je u svojoj misiji pridonosa miru kroz sport i ujedinjavanju svijeta u mirnom natjecanju izvan svih političkih sporova. Olimpijske igre, Paraolimpijske igre, Svjetska prvenstva te brojni drugi sportski događaji ujedinjuju sportaše zemalja koje su u sukobima, a ponekad i u ratu. Istodobno, Olimpijski pokret je ujedinjen u osjećaju pravедnosti da ne kažnjava sportaše za odluke svoje vlade ako u njima aktivno ne sudjeluju. „Zalažemo se za pošteno natjecanje za sve bez ikakve diskriminacije“.

Trenutni rat u Ukrajini stavlja Olimpijski pokret u dilemu. Dok bi sportaši iz Rusije i Bjelorusije mogli sudjelovati u sportskim događajima, mnogi sportaši iz Ukrajine su u tome spriječeni zbog napada na njihovu zemlju. Ovo je dilema koja se ne može riješiti. Stoga je IO MOO-a pažljivo razmotrio situaciju i donio sljedeću odluku:

Kako bi se zaštitio integritet globalnih sportskih natjecanja i radi sigurnosti svih sudionika, IO MOO-a preporučuje međunarodnim sportskim savezima i organizatorima sportskih događaja da ne pozivaju ili dopuštaju sudjelovanje ruskih i bjeloruskih sportaša i dužnosnika na međunarodnim natjecanjima.

Gdje god to nije moguće u kratkom roku iz organizacijskih ili pravnih razloga, IO MOO-a 'glasno' poziva međunarodne sportske federacije i organizatore sportskih događaja diljem svijeta da učine sve što je u njihovoj moći kako bi osigurali da nijedan sportaš ili sport-

ski dužnosnik iz Rusije ili Bjelorusije ne smije nastupati pod imenom Rusija ili Bjelorusija. Državljeni Rusije ili Bjelorusije, bilo kao pojedinci ili timovi, trebali bi biti prihvaćeni samo kao neutralni sportaši ili neutralni timovi. Ne smiju se isticati nacionalni simboli, boje, zastave ili himne. U tom kontekstu, IO MOO-a posebno je razmotrio tada nadolazeće Zimske paraolimpijske igre u Pekingu 2022. i ponovio svoju punu potporu Međunarodnom paraolimpijskom odboru (IPC) i Igrama.

IO MOO-a ostaje pri svojoj hitnoj preporuci da se ne organizira nikakav sportski događaj u Rusiji ili Bjelorusiji, izdanj 25. veljače 2022. IO MOO-a pozdravlja i cijeni brojne pozive na mir od strane sportaša, sportskih dužnosnika

i članova svjetske olimpijske zajednice, a posebno podržava pozive na mir ruskih sportaša. IO MOO-a ponovno potvrđuje svoju punu solidarnost s ukrajinskom olimpijskom zajednicom. „Oni su u našim srcima i mislima“. IO MOO-a obvezuje se nastaviti i ojačati svoje napore za humanitarnu pomoć. Stoga je IO MOO-a osnovao fond solidarnosti. U tom kontekstu, MOO izražava zahvalnost nacionalnim olimpijskim odborima (NOO) i međunarodnim sportskim savezima koji već podržavaju ukrajinske sportaše i njihove obitelji. Izvršni odbor MOO-a, uz pomoć Radne skupine MOO-a, nastavlja pomno pratiti situaciju. Svoje preporuke i mjere može prilagoditi budućim razvojima. MOO ponavlja poziv predsjednika MOO-a: „Dajte šansu miru“.

Putin tvrdi da su principi sporta “narušeni”

„Vrhunac cinizma bilo je uklanjanje ruskih i bjeloruskih sportaša s Paraolimpijskih igara u Pekingu - stradali su ne samo nevinci sportaši, već i paraolimpijci, ljudi koji se nisu slomili, već su prebrodili najteže životne ispite vrijedne svjetske podrške i divljenja, oni koji svojim primjerom daju nadu milijunima, tjeraju ih da vjeruju u sebe i svoje snage”, dodao je Putin.

Piše **Vesna Barišić**

Ruski predsjednik Vladimir Putin vjeruje da su principi sporta “narušeni” i tvrdi da se sport pretvorio u “politički angažiranu diktaturu antidopinške birokracije”. “Dvojbena pristrano suđenje i kleveta”, “neprijateljske ludorije” i “izravne provokacije” također su bile među izvanrednim optužbama koje je Putin iznio u videoporuci na ceremoniji otvaranja o “događaju zamjene Rusije na Zimskim paraolimpijskim igrama u Pekingu 2022.” Natjecanje se održava u sibirskom gradu Hanti-Mansijsku nakon što je ruskim i bjeloruskim sportašima zabranjen pristup Paraolimpijskim igrama zbog umiješanosti njihove zemlje u rat u Ukrajini.

Putin je osudio odluku Međunarodnog paraolimpijskog odbora (IPC), tvrdeći da je isključenje dviju momčadi “vrhunac cinizma”. Također je ustvrdio da su ideje baruna Pierrea de Coubertina, utemeljitelja modernih Olimpijskih igara, sve više “iskrivljene”. Putin je također izjavio da je došlo do “gubljenja autoriteta i nezavisnosti organizacija važnih za razvoj svjetskog sporta”. Komentari ruskog čelnika dolaze dok se posljedice ruskog vojnog napada na Ukrajinu nastavljaju, a njegova zemlja postaje sve više ‘zamrznuta’ od strane međunarodnog sporta. Brojni međunarodni savezi nametnuli su preporuke Međunarodnog olimpijskog odbora (MOO) da se ruskim i bjeloruskim sportašima i dužnosnicima zabrani pristup svjetskim sportskim događajima. Putinu su također oduzete mnoge sportske titule, uključujući olimpijski red MOO-a, počasni crni pojas u ta-

ekwondou u devetom danu i status počasnog predsjednika Međunarodnog judo saveza.

ODRŽALI SU SVOJE OI

“Nažalost, posljednjih godina sve je veći broj velikih međunarodnih natjecanja obilježen događajima koji su nespojivi sa sportom, njegovim duhom i karakterom”, rekao je Putin u svojoj videoporuci koju citira ruska službena državna novinska agencija TASS. “U više navrata svjedočili smo sumnjivim pristranim suđenjem i klevetama, neprijateljskim ludorijama i otvorenim provokacijama, vidjeli smo kako su se ideje samog Pierrea de Coubertina metodički iskrivljavale, upropaštavala su se nekada sveta načela sporta.” “Doslovno pred našim očima, jednakost se pretvorila u perverznu toleranciju, pravda u dvostruke standarde, a borba za čistoću u sportu u politički angažiranu diktaturu antidopinške birokracije.” Prije rata u Ukrajini, Rusiji je već dvije godine bilo zabranjeno organizirati velike događaje u sklopu sankcija koje je uvela Svjetska antidopinška agencija kao odgovor na zataškavanje programa dopinga koji je sponzorirala država. Ruska zastava i himna nisu bile u Tokiju 2020. i Pekingu 2022., a sportaši iz te zemlje natjecali su se kao neutralni predstavnici Ruskog olimpijskog odbora. WADA je Rusiji prvotno donijela četverogodišnju zabranu, no kasnije ju je, nakon žalbe Sportskom arbitražnom sudu, smanjila na dvije godine (u prosincu 2020.). Repräsentacije Rusije i Bjelorusije za Peking 2022. u početku su se natjecale kao neutralne pod

paraolimpijskom zastavom, unatoč napadu na Ukrajinu koji je bio u tijeku. Međutim, samo dan kasnije, IPC je izveo preokret zbog prijetnji bojkotom sportaša drugih zemalja sudionica. „Vrhunac cinizma bilo je uklanjanje ruskih i bjeloruskih sportaša s Paraolimpijskih igara u Pekingu - stradali su ne samo nevinci sportaši, već i paraolimpijci, ljudi koji se nisu slomili, već su prebrodili najteže životne ispite vrijedne svjetske podrške i divljenja, oni koji svojim primjerom daju nadu milijunima, tjeraju ih da vjeruju u sebe i svoje snage”, dodao je Putin.

Zamjenski događaj Rusije i Bjelorusije za Peking 2022. završio je 21. ožujka, a uključivao je natjecanja u skijaškom trčanju, biatlonu, curlingu, snowboardu, alpskom skijanju i hokeju na ledu. Kao i Rusija i Bjelorusija, sportske ekipe iz bivših sovjetskih država; Kazahstana, Tadžikistana i Armenije sudjelovale su na spomenutom događaju čiji je slogan glasio “Zajedno smo. Sport”. Organizatori su prethodno potvrdili da nagradni novac iznosi 4 milijuna RUB (31.000 GBP/41.000 USD/38.000 EUR) za zlatnu medalju, 2,5 milijuna RUB (19.000 GBP/26.000 USD/23.000 EUR) za srebro i 1.700 milijuna RUB (13.000 GBP) /17.000\$/16.000€) za broncu. “Pažnja i podrška koju su Vlada, nacionalni paraolimpijski odbori mnogih zemalja pokazali, pokazuju da u teškoj situaciji moramo podržavati jedni druge”, rekao je ruski ministar sporta Oleg Matytsin. “Sam naziv [‘Zajedno smo. Sport’] je simboličan. “Kada je cijeli svijet jako politiziran, sport je politiziran, moramo čuvati prave vrijednosti. “Paraolimpijci i olimpijci će uvijek biti avangarda i domoljubi.”

Sve je puno tajni

Širok je spektar lijekova koji se koriste u dobro nam poznatoj Premier ligi. Iznenaduje to da je rijetko kad netko od nogometaša suspendiran. Zapravo se i ne zna za pad ijednog boljeg "premierligaša". Pomalo čudi ovakav pristup u nogometu kad znamo da je UEFA savez koji ima nultu toleranciju na doping.

Piše **Vesna Barišić**

Najmanje 15 nogometaša Premier lige palo je na dopinškim testiranjima u vremenskom razdoblju između 2015. i 2020., otkriva *The Mail on Sunday*, a nitko od njih nije dobio nikakvu sankciju. Kod četrnaestorice su otkrivene tvari za poboljšanje učinka (tvari s Popisa zabranjenih sredstava), a jedan se dopinški slučaj još istražuje. Već pet mjeseci nakon dobivenog pozitivnog testa nije izrečena sankcija. Ukupno 88 nogometaša iz Engleske, Walesa i Škotske palo je na dopinškim testovima provedenim između 2013. i 2020. godine.

Desetak slučajeva zlouporabe lijekova za poboljšanje sportske izvedbe uključivali su amfetamin i triamcinolon, kortikosteroid koji

je Sir Bradley Wiggins koristio za liječenje plućne groznice prije svoje pobjede na Tour de Franceu. Slučajevi Premier lige također su uključivali četiri pozitivna slučaja na stimulans metilfenidat i jedan na humani korionski gonadotropin (HCG), hormon koji se često zlorabljuje u biciklizmu i mješovitim borilačkim vještinama. Nalaz HCG-a u Premier ligi došao je u drugoj polovici sezone 2019/20. Kako sportaš inače može biti pozitivan na HCG kao rezultat postojanja tumorskog procesa, kao što je rak testisa, navedeni se nalazi još uvijek istražuju te detalji o istome još nisu objavljeni.

Preostali pozitivni slučajevi uključivali su steroide prednizolon i njegov derivat, kao i diuretik indapamid, koji može pomoći pri gubitku težine, ali i služiti kao maskirno sredstvo za druge zabranjene tvari. Kako se čini, niti jedan od slučajeva zasad nije doveo do sankcije jer je moguće da se radi o nenamjernoj primjeni ili postojanju terapijskog izuzeća. I ovdje je potrebno naglasiti da se na svakog sportaša primjenjuje princip osobne odgovornosti, a oni koji se liječe trebaju na vrijeme zatražiti terapijsko izuzeće.

UKAD je odbio navesti pojedinosti o ostalih 49 slučajeva radi, između ostalog, zaštite privatnosti i zaštite maloljetnika.

IURAGANI AFERA – MARION JONES

Svrgnuta 'kraljica sportova'

Kako se na mnogim predavanjima održanim mlađim sportašima, a i studentima dalo primijetiti, Marion Jones je tim mlađim generacijama nepoznanica. Budući da je riječ o velikoj sprinterici uz koju se veže specifična dopinška priča, trebamo se prisjetiti kako i „veliki“ vrlo lako mogu postati „mali“. Doping i laži nisu dio sporta!

Piše **Vesna Barišić**

Nekada se o Marion Jones pisalo u superlativima. Bila je najtraženija, osoba kojoj se divilo. Za nju se navijalo, zbog nje se strepilo. Mila, vesela i talentirana naprosto vas je tjerala na to da ju zavolite. Bilo je to nekada. Danas kraljica nema kraljevstvo, osramoćena je i sav je njen uspjeh bačen u blato te je još odslužila i zatvorsku kaznu. Platila je za sve ono što je u njenom životu bilo nemoralno i nedostojno sportašice i čovjeka. Prevrtljiv je život! No u jedno smo sigurni – laži ne vode ka cilju. Marion su odvele u propast.

Osim što je priznala to da se dopingirala, Jones je priznala krivnju zbog sudjelovanja u financijskim malverzacijama i pranju novca. Kada se tomu pridoda i davanje lažnog iskaza istražiteljima FBI-a, presuda Kennetha Karasa, sudca suda u New Yorku, bila je očekivana. Najpopularnija i najbogatija atletičarka svijeta osuđena je na šestomjesečni zatvor nakon čega joj je uslijedila i dvogodišnja kušnja te 200 sati društveno korisnog rada. Sreća po Jones da je zatvorska kazna (6 mjeseci) već ranije dogovorena s federalcima kao ustupak pri priznavanju krivice. Maksimalna kazna za takve prekršaje iznosi i do pet godina zatvora. Ono što je Karas najviše zamjerio Marion dugogodišnje su laži federalnim istražiteljima koje su datirale još iz 2003. godine, a vezane uz aferu BALCO, bivšeg joj supruga – nekadašnjeg svjetskog rekordera

Tima Montgomeryja (također dopingiranog) i trenera Trevora Grahama.

Kad smo već kod Grahama potrebno je podsjetiti kako se radi o treneru koji je 2006., suspendiran zbog toga što mu je čak osam vrhunskih štitičnika kažnjeno zbog korištenja zabranjenih tvari. Radilo se o sportskom predsjedanu jer je po prvi put u povijesti kažnjen trener.

„REKAO MI JE DA ŠUTIM“

Evo što je Marion, u listopadu 2007., izjavila o Grahamu: “Uzimala sam steroid THG od 1999., misleći da je to ulje lanenih vlakana. Do 2003., kada sam shvatila da su to steroidi. Osjećala sam se drugačije, trenirala mnogo napornije s lakoćom, postizala bolje rezultate i mnogo

se brže oporavljala od napora. Trener Graham govorio mi je da stavim pilulu ispod jezika, a onda je progutam te da o tome ne govorim nikome”.

Međunarodni olimpijski odbor, 12. prosinca 2007., oduzeo je Marion svih pet olimpijskih medalja i zabranio joj prisustvo na OI 2012. u bilo kojem svojstvu. USADA (Američka antidopinginska agencija) je naložila Jonesovoj da vrati sve nagrade i medalje dobivene poslije rujna 2000. IAAF je također odlučio da se Amerikanke liši svih odličja i novčanih nagrada koje je osvojila nakon OI 2000. godine.

MASKA JE PALA

Zašto je Jones nakon godina šutnje i poricanja ipak odbacila masku? Državni tužitelji otkrili su Saveznom sudu u New Yorku pojedinosti vezane uz njenu zlouporabu zabranjenih tvari i kasnije laži kojima je zavaravala istražitelje zadužene za njezin i cijeli tzv. slučaj BALCO. Čak je Victor Conte, osnivač BALCO-a, 3. prosinca 2004., dao intervju u emisiji 20/20 na ABC televizijskoj mreži. Ispričao je pred nacionalnim auditorijem kako je on osobno davao Marion pet različitih ilegalnih sredstava za poboljšanje sportske izvedbe i to prije, tijekom i nakon OI u Sydneyu. Svjedočenje je pristiglo i od njezinog bivšeg supruga, osramoćenog olimpijca C.J. Huntera koji je tvrdio da je vidio kako si Marion ubrizgava steroide.

Podaci koji su pribavljeni 2003., racijom u laboratoriju BALCO, do u detalje opisuju program koji je olimpijska pobjednica i višestruka svjetska prvakinja provodila uoči Sydneya. Redovito je uzimala tzv. tekućinu, posebno dizajnirani

FINANCIJSKI KRAH

Sedam godina nakon što je na atletskoj stazi osvojila rekordnih pet olimpijskih medalja i privukla multimilijunske ugovore, Marion je bankrotirala. Kako je prenio Associated press, Jones se našla u dugovima i borbi za izvansudske nagodbe. Banka joj je oduzela 2,5 milijuna dolara vrijednu kuću u elitnom naselju Chapel Hill (Sjeverna Karolina) gdje joj je susjed bio Michael Jordan. Također je bila prisiljena prodati i druge dvije nekretnine uključujući i kuću svoje majke. U najboljim danima Jones je bila jedna od prvih atletičarki milijunašica s prosječnom zaradom između 70.000 i 80.000 dolara po utrci plus najmanje još milijun dolara od bonusa za utrke i sponzorskih ugovora.

steroid BALCO u kombinaciji s ljudskim hormonom rasta, inzulinom te eritropoetinom. Uz to je zavaravala vlast i javnost o svojim nezakonitim radnjama, a lažno je negirala i upletenost u bankovnu prijevartu kojom je u suradnji s trenerom Riddickom i bivšim suprugom Montgomeryjem preko lažnih čekova priskrbila milijunske svote novca.

Iako je Marion bila pod istragom još od 2004., te se vrlo vješto izvlačila, ipak je 'pukla' i 5. listopada 2007., priznala da je lagala federalnim agentima o uzimanju steroida, lažnom svjedočenju u slučaju BALCO i o pronevjeri čekova. Priznala je krivicu na Okružnom sudu za južni dio New Yorka u White Plainsu.

Ljubitelji sporta diljem Amerike osudili su njeno ponašanje: "ona je loš primjer mladima", dok su mediji američku sportsku ikonu nazvali dopinškom varalicom.

Marion se pokajala: "Pred svima vama priznajem da sam lagala i sram me zbog toga. Iznevjerila sam povjerenje svoje obitelji, navijača i cijele države", izjavila je pred brojnim novinarima. No bilo je kasno. Zvijezda je već izgubila sjaj.

Nije se teško prisjetiti njenih riječi iz rujna 2006. godine nakon što joj je B uzorak bio čist (u kolovozu 2006., rezultati A uzorka ukazivali su na prisustvo zabranjene tvari EPO-a, op.a): "Oduvijek sam tvrdila da nisam ni pod kakvim djelovanjem zabranjenih tvari. Napokon je i znanost potvrdila da sam čista".

JELITO MOGUĆE

Krajem 2007., tadašnji predsjednik Svjetske antidopinške agencije Dick Pound izjavio je da bi se trebala napraviti revizija svih testova koji pripadaju američkoj atletičarki. I u pravu je kad kaže: "Kad netko 160 puta prođe na dopinškoj kontroli, a potom prizna da je uzimao zabranjene tvari, onda to nije nimalo smiješno već se morate zabrinuti. Treba nam revizija, doista me zanima kakvi su bili testovi te koliko ih je bilo obavljeno na natjecanjima, a koliko je bilo najavljenih testiranja".

Na kraju, kao najjednostavniju poruku prenijet ćemo riječi pionira dopinga Bena Johnsona: "Svatko tko se pokušava sakriti iza korištenja dopinga naći će se u problemima".

Ključna područja ranjivosti sportaša na doping

Sportaši i sportsko osoblje identificirali su devet najvažnijih čimbenika ranjivosti naglašavajući potrebu za obrazovnim programima koji pokrivaju širok raspon tema i pružaju podršku sportašima na različite načine.

Piše **Vesna Barišić**

Svjetska antidopinška agencija (WADA) objavila je rezultate svog projekta istraživanja ranjivosti sportaša, koji je uključivao istraživanje provedeno između travnja i svibnja 2021. kako bi se povećalo razumijevanje čimbenika koji sportaše mogu učiniti ranjivijim na nenamjerni ili namjerni doping.

WADA, uz potporu Odbora za obrazovanje Agencije i Stručne savjetodavne skupine za istraživanje društvenih znanosti, objavila je Opisno izvješće o uvjerenjima sportskih dionika o ranjivosti sportaša na doping. Analizirani su odgovori na ankete koje su dala 574 ispitanika (355 djelatnika sportskih organizacija i 219 sportaša), predstavljajući ukupno 85 zemalja i 59 sportova. Cilj istraživanja, provedenog u suradnji s kanadskim *Université de Sherbrooke Research Chair on Anti-doping in sport*, bio je dobiti što vjerniji prikaz onih koji se bave sportom - o vrstama sportaša koji bi mogli biti ranjiviji na doping i čimbenicima koji doprinose izazivanju ranjivosti; i, kao rezultat dobivenog, omogućiti međunarodnim federacijama (IF) i nacionalnim federacijama (NF) da budu proaktivniji u zaštiti ranjivih sportaša. Rezultati će također pomoći WADA-i da identificira specifična područja za daljnja istraživanja i djelovanja.

Sportaši i sportsko osoblje identificirali su devet "najvažnijih" čimbenika ranjivosti,

naglašavajući potrebu za obrazovnim programima koji pokrivaju širok raspon tema i pružaju podršku sportašima na različite načine.

Dodaci prehrani su smatrani vodećim područjem zabrinutosti većine sportskih djelatnika, dok su sportaši ukazivali na fizičke zahtjeve sporta i potrebu za brzim tjelesnim oporavkom i poboljšanjem izvedbi. Muški sportaši na međunarodnoj razini identificirani su kao najosjetljiviji i na namjerni i nenamjerni doping. Treneri su smatrani najutjecajnijim osobljem na putu sportaša, posebno na elitnim razinama, što je pokazatelj potrebe za obrazovnim programima za trenere koji im pružaju točne, ažurirane informacije i savjete koje mogu prosljediti svojim sportašima. Iz ovoga slijedi da bi upravo treneri mogli biti u najboljoj poziciji da identificiraju ranjive sportaše i da na vrijeme interveniraju. Za to im je, naravno, potrebna dobra edukacija.

Obrazovanje se smatralo najučinkovitijim načinom podrške sportašima koji bi mogli biti ranjivi na doping, zajedno s potporom izvan tradicionalnih obrazovnih programa, poput nutritivne i psihološke podrške. Direktorica obrazovanja WADA-e Amanda Hudson rekla je: "Naš projekt istraživanja ranjivosti sportaša kritična je komponenta prioriteta

navedenih u WADA-inom strateškom planu za 2020.-2024., posebno u pogledu usmjerenosti na sportaša i fokusiranja na učinkovita istraživanja koja, kada se distribuiraju dionicima postaju korisna i djelotvorna. "Društveno-znanstvena istraživanja bitan su dio ovog procesa jer nam pomažu da steknemo što bolji uvid i naučimo više o ponašanju i 'stvarnosti' sportaša. Znamo da sportaši počinju u sportu čisti, ali znamo također i to da postoje trenutci tijekom karijere sportaša u kojima mogu postati ranjivi na donošenje loših odluka.

"Dijelimo ovo izvješće u našim naporima da podijelimo rezultate istraživanja sa zajednicom čistog sporta i zahvalni smo onima koji su odvojili vrijeme da odgovore na anketna pitanja. Ranjivost sportaša nešto je čega svi moramo biti svjesniji, ulažući u programe koji mogu bolje zaštititi sportaše u ovim vremenima." Predsjedavajući WADA-ine Stručne savjetodav-

ne skupine za istraživanje društvenih znanosti, prof. Robert Donovan, rekao je: „Kao predsjednik WADA-ine Stručne savjetodavne skupine za istraživanje društvenih znanosti, drago mi je što mogu podržati objavljivanje ovog izvješća i podržati WADA-u u naručivanju provedivih istraživanja. Identificiranje i podrška ranjivim sportašima ključna je inicijativa WADA-ine strategije istraživanja društvenih znanosti 2020.-2024. i ovo je dobar prvi korak u pomaganju da nadogradimo ono što znamo o ovom pitanju. Bolje razumijevanje onoga što sportaše čini ranjivima na doping i kako ih zaštititi. Sve to predstavlja veliki doprinos prevenciji dopinga i promicanju čistog sporta."

Podaci pružaju uvid u preliminarne implikacije za organizacije koje planiraju i provode programe obrazovanja i druge intervencije; i, mogu se koristiti kao podatci za usporedbu u raznim zemljama i raznim sportovima.

Izvješće označava kraj prve faze projekta istraživanja ranjivosti sportaša. WADA će nastaviti surađivati s Istraživačkim odjelom Sveučilišta u Sherbrooku za borbu protiv dopinga u sportu u poblížem promatranju pojedinačnih sportova, kao i podržavajući druge istraživačke inicijative vezane uz ranjivost sportaša na doping. Nositelj istraživačke katedre Sveučilišta u Sherbrooku za borbu protiv dopinga u sportu, prof. David Pavot, rekao je: „Ovo je vrlo uzbuđljiv i zanimljiv projekt koji je proveden u suradnji između WADA-inog Odjela za obrazovanje i Katedre za istraživanje Sveučilišta u Sherbrooku o antidoping u sportu. Na znanstvenoj razini, sveobuhvatnost studije pruža temelj na kojemu se ista tema može dalje istraživati. Nadam se da će javno širenje rezultata koristiti antidopinškim organizacijama diljem svijeta i istraživačima. Vidim puno potencijala u korištenju ove studije."

HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO

